

Het Evangelie naar Lucas

D.T. Brinkman.

Inleiding

Wie op zoek gaat naar studiemateriaal over het boek 'Lucas' zal het zijn opgevallen; er is een enorme hoeveelheid artikelen, boekjes, studies e.d. beschikbaar naar aanleiding van het Evangelie van Lucas. Het is dan ook een bijzonder Evangelie met zeer veel feitelijke, gedetailleerde, goed gedocumenteerde, informatie in chronologische volgorde.

Als eerste valt op te merken dat Lucas de éenige "*heiden-auteur*" in de canon was. Alle andere boeken en brieven in de Bijbel zijn, voor zover bekend, door Joden geschreven.

Het Evangelie van Lucas en de Handelingen zijn echter absoluut zeker door iemand geschreven die géén Jood was. Lucas, de geliefde geneesheer (Kol. 4:14), was tevens géén ooggetuige van het leven van de Here Jezus en schreef zijn Evangelie als iemand die zelf een (voormalige) heiden was vóór een heiden: Teofilus. Deze Teofilus was een hoogeplaatst persoon, en klaarblijkelijk had hij gehoord van "dingen die onder ons gebeurd zijn". Lucas deed er onderzoek naar, met als gevolg dat zijn Evangelie op schrift kwam te staan en hij dit aan Teofilus aanbood met als doel "*dat gij de betrouwbaarheid zoudt erkennen der zaken, waarvan gij onderricht zijt*". Het Evangelie is dus een "onderzoeks- of bewijsschrift". Met als doel kennelijk Teofilus te overtuigen van de Waarheid.

De Statenvertaling benadrukt in de eerste 4 verzen van Lucas iets meer dan de NBG-vertaling dat Lucas hier een 'feitelijk verslag' schrijft; zo vertaalt zij

"een verhaal van de dingen die onder ons **volkomen zekerheid** hebben" [vers 1, NBG: "hun beslag hebben gekregen"], "Opdat gij moogt kennen **de zekerheid der dingen**, waarvan..." [vers 4, NBG: "opdat gij de betrouwbaarheid zoudt erkennen"].

Lucas heeft een verslag gemaakt waarvan hij claimt: "Dit is wat er gebeurt is, **ik steek m'n hand er voor in het vuur dat dit de waarheid is!**".

Teofilus

Teofilus was, gezien deze laatste opmerking in Lucas 1:4 kennelijk 'onderwezen' (grondtekst spreekt hier over "wat mondeling overgeleverd is") in het Christelijke geloof -door wie is onduidelijk- en Lucas had onderzocht "of deze dingen alzo waren" (Hand. 17:11)! Mogelijkerwijs om hem te helpen vast te houden aan het geloof dat hem onderwezen was of, in opdracht van Teofilus, om uit te zoeken of het waar was waarover hij (mondeling) onderricht had ontvangen -- maar dat blijft slechts gissen; Lucas geeft in het Evangelie en de Handelingen -die eveneens aan Teofilus gericht zijn- daarover geen nadere informatie. Dat is ook begrijpelijk, want zowel Lucas als Teofilus wisten beiden van deze zaak en Lucas had in eerste instantie geen ander publiek op het oog. Aangezien Teofilus de geadresseerde was, is het daarmee ook wel aannemelijk dat deze Teofilus er (mede) voor gezorgd heeft dat er kopieën van het Evangelie in omloop zijn gebracht en dit ook gefinancierd (de schrijvers moesten immers ook betaald worden?).

Bekering Lucas

Het is onduidelijk hoe Lucas tot geloof is gekomen, maar het zou mij persoonlijk niet verbazen dat juist dit onderzoeken van de gebeurtenissen (spreken met de gelovigen, de ooggetuigen, etc) er toe heeft geleid dat er voor Lucas maar één conclusie meer mogelijk was en dat is tevens hét grote thema van het Evangelie van Lucas: "Christus, de Zoon des Mensen".

Bronnenonderzoek

Lucas was bekend met diverse (schriftelijke) bronnen; hij verwijst er zelfs naar "aangezien velen getracht hebben een verhaal op te stellen". Kennelijk waren deze verslagen incompleet, fragmentarisch, of onvoldoende in de ogen van Teofilus en Lucas.

Daarom deed Lucas een onderzoek waarvan hij zelf schrijft dat het een nauwkeurig onderzoek was, en heeft alles *in geregelde orde* op schrift gezet.

Lucas bracht twee jaar in Ceasarea door (58-60) en heeft dus meer dan voldoende tijd gehad om onderzoek te doenⁱ); verslagen lezen, ooggetuigen opzoeken en horen. Hij had informatie uit de éérste hand; Ceasarea was slechts een paar kilometer van Jeruzalem verwijderd. Maria was mogelijk nog steeds in leven, wonend bij Johannes in Jeruzalem, Jakobus, de broer van de Here, was nog in leven, en vele anderen. Daarnaast waren er vele anderen –zoals de priesters en schriftgeleerden die tot geloof waren gekomen– welke door Lucas gehoord en bevraagd konden worden.

Het Lucas-evangelie is daarom zeer gedetailleerd en moet zéér betrouwbaar worden geacht. Evenals overigens de andere evangeliën (om andere redenen). Vaak wordt beweerd dat Lucas en de andere Evangelisten gebruik gemaakt hebben van één en hetzelfde origineel waar ze hun eigen variatie op hebben geschreven. Het voorgaande maakt duidelijk dat dit niet het geval is; Lucas heeft een oorspronkelijk werk opgesteld, gebaseerd op onderzoek. De gedachte dat er één brondocument is, is daarom mijns inziens onjuist. Wel is er één bron: het leven en werk van Christus Jezus, gezien door verschillende schrijvers, getuigen en Zijn volgelingen. Dat er daarom grote overeenkomsten op veel punten is, is ook niet verwonderlijk!

Inhoud Evangelie

Net als de andere drie Evangeliën beschrijft Lucas het leven en werk van Jezus. En net als de andere evangelie-schrijvers kiest hij daarbij zijn eigen invalshoek. Lucas' Evangelie is duidelijk gericht aan de moderne Griekse mens; met nadruk op de 'tafelgesprekken', de gelijkenissen en meer filosofische aspecten: de Grieken waren dol op literatuur waarin deze zaken voorkwamen. Het intieme gesprek, verhalend onderwijs, filosofie.

Het is duidelijk een Evangelie gericht aan de ongelovige 'moderne' mens. Een, zo u wilt, "mensgericht" evangelie, maar niet met een mensgerichte boodschap; Christus en Zijn verlossingswerk staat centraal! Daarbij legt Lucas tevens de nadruk op de perfectie van Christus Jezus; de Zoon des Mensen, de perfecté mens, die Zichzelf geeft voor de mens. Perfectie was een hoog goed waar elke Griek naar streefde. Lucas laat zien dat er maar één perfecte mens was: Christus Jezus.

De sleuteltekst van het Evangelie is Lucas 19:10:

"Want de Zoon des Mensen is gekomen om het verlorene te zoeken en te redden"

Met het verlorene doelde de Here expliciet niet alleen op de verloren mens, maar op de gehele mensheid en alles wat daar bij hoorde; ook de Schepping was immers onder de vloek gekomen door de val van de mens? De Here kwam dus om de mens van de zonde te verlossen en daardoor is de macht van de satan gebroken. Waardoor de Here ook weer de macht heeft over de schepping en die macht ook zal aanváarden – wanneer Hij terug zal komen om te heersen als Koning over deze schepping.

Indeling Evangelie

Het Evangelie van Lucas bestaat uit drie delen:

1. hoofdstuk 1-3: de genealogie van de Here, hoe Hij op aarde was gekomen, en "één van ons" was geworden;
2. Hoofdstuk 4-19: Zijn dienst onder de mensen uitmondend in de reis naar Jeruzalem. In Lucas begint dit vanaf hoofdstuk 9:51 "En het geschiedde toen de dagen van zijn opnemng in vervulling gingen...". Lucas besteedt dus 10 hoofdstukken aan de reis naar Jeruzalem. De andere Evangelisten besteden daar

minder aandacht aan. Hier zien we dan ook één van de redenen waarom er –op het eerste gezicht- zulke verschillen tussen de evangeliën zijn: de ene Evangelieschrijver besteedt meer aandacht aan het ene onderwerp of gebeurtenis, de ander weer aan andere zaken. En zo krijgen we alles samen genomen een goed beeld van alle aspecten van het leven van onze Here en Heiland.

3. Lucas 19:28 zegt ons: “En toen Hij hun dit gezegd had, ging Hij hun voor om op te gaan naar Jeruzalem” – dit luidt het slot in van het Evangelie van Lucas dat eindigt met de Hemelvaart.

Ray C. Stedmanⁱⁱ) –een, inmiddels overleden, bekend predikant en gemeentestichter- ziet in de beschrijving van Lucas een mooie symboliek die overeenkomt met de Tempel.

1. De Voorhof

de komst op de aarde, van de Here, vergelijkt hij met het binnengaan van de voorhof, de plaats waar de Heiden mocht komen. Zo kwam de Here in de wereld, die ongelovig, heidens was – Hij kwam in deze wereld door een maagdelijke geboorte. Hoewel dit tegenwoordig, zelfs in kringen van gelovigen, beschouwd wordt als ‘onmogelijk’ moeten we niet vergeten dat een arts (!) dit schrijft. Als er één was –in onze menselijke ogen- die in de positie was de maagdelijke geboorte te ontkennen, dan was dat de (Griekse) arts Lucas... en **juist hij doet dit niet**, integendeel! Geeft dit niet te denken wanneer ‘*theologen*’ trachten Gods Woord aan te vallen en te ontcrachten op juist, ondermeer, dit punt?

2. Het Heilige

Vervolgens zien we Hem het “Heilige binnentreden”, Hebrreeën 2:17 zegt dat de Here in alle opzichten Zijn broeders (= Israëel, het Heilige volk) gelijk moest worden (besnijdenis, Lucas 2:21). Lucas 3:22, 23 laat verder zien dat de Here God bij Zijn doop Hem bevestigt: “Gij zijt Mijn Zoon”. Hij was de absolute en de (enige) Heilige Zoon van God. Het priesterschap rustte op Hem;

3. Het Heilige der Heiligen

In hoofdstuk 19:28 vangt de Hogepriesterlijke taak van de Here aan, wanneer Hij zich opmaakt om het Heilige der Heiligen te betreden. Hebrreeën 9:22 zegt ons dat er zonder bloedstorting géén vergeving mogelijk is; de Here ging op naar Jeruzalem om Zijn bloed te storten. Hebrreeën 9:11, 12 – “Maar Christus, opgetreden als hogepriester [...] met Zijn eigen bloed, eens voor altijd binnen gegaan in het Heiligdom”.

Door de dood van Christus scheurde het voorhangsel dat tussen het Heilige en het Heilige der Heiligen was; de weg naar God is –via Christus als hogepriester- open gesteld voor ieder mens. Er zijn géén offers meer nodig, “ééns voor altijd”, zegt de Hebrreeën-schrijver, is dit offer gebracht. Het Evangelie van Lucas geeft hier een getrouwe, **zekere**, verslaglegging van. Het is niet alleen voor de Jood, ook niet alleen voor de Griek die houdt van de filosofische bespiegelingen, maar **voor ieder die gelooft**, die deze zekerheid wil aanvaarden: Christus Jezus is in deze wereld gekomen om **de** zonde, ook mijn zonde, op Zich te nemen en daarvoor Zijn bloed te storten als de genoegdoening – het ultieme, perfecte, offer. Het aanvaarden hiervan, in geloof, is het enige wat de mens kan redden.

ⁱ Halley’s Bible Handbook, pg. 486

ⁱⁱ Ray C. Stedman – Adventuring through the Bible, Message no. 43, 6 November 1966.